Ympäristövaliokunta 04.02.2026

Asia: VNS 9/2025 vp Valtioneuvoston selonteko: keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (KAISU3)

Bioenergia ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Yleiset kommentit

Keskeisimmät kommenttimme keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman päivityksestä (KAISU3) ovat:

- esitetty toimenpidepaketti on laaja, mutta sen vaikuttavuus on pieni suhteessa Suomeen kohdistuviin EU-velvoitteisiin ja tarpeisiin saavuttaa ilmastolaissa asetettu hiilineutraaliustavoite vuodelle 2035
- suunnitelman liitteessä (s.179) listatut lisätoimet ovat vähimmäisedellytys, että päästökehitys voisi toteutua suunnitelmassa hahmotellun mukaisesti 2030 tai 2035 mennessä. Monista listatuista toimista ei kuitenkaan vielä ole efektiivisiä päätöksiä (mm autojen hankinta- ja muunnostuet). Summia ei ole myöskään viety kehyksiin vuodelle 2027. Ilman valtion panostuksia tavoitteisiin ei päästä.
- jakeluvelvoite on keskeisin liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen alentamisen keino, ja siihen tehtävät muutokset vaikuttavat suoraan sekä liikenteen että koko taakanjakosektorin päästövähennystavoitteiden saavuttamiseen. Jo tässä vaiheessa on selvä, että Suomi ei saavuta taakanjakosektorin tavoitettaan, jos kevään 2027 eduskuntavaalien jälkeen jakeluvelvoitetasoja 2028 - 2030 vielä lasketaan.
- keskeinen riski on maankäyttösektorin alijäämän siirtyminen taakanjakosektorilla hoidettavaksi. Näin käy, ellei nykyistä EU-lainsäädäntöä muuteta.
- taakanjakosektorin päästöpolku 2025 – 2030 on myös toistaiseksi epävarma. Toimenpidepaketti tulisi suhteuttaa myös epävarmuuteen.
- Suomea uhkaa tällä suunnitelmalla riski RFF-rahojen takaisinmaksusta. Takaisinmaksu tulisi pyrkiä välttämään.

Bioenergia ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.bioenergia.fi

- Bioenergia ry:n arvion mukaan Suomen ilmastotavoitteiden ja arvioidun ja linjatun päästö- ja hiilinielukehityksen välinen ristiriita on kasvanut niin suureksi, että hiilineutraaliutta ei saavuteta 2035. Kansallisia tavoitteita olisi perusteltua uudelleenarvioida erityisesti maankäyttösektorin osalta.

Pidämme hyvänä lähtökohtana, että lisätoimia valittaessa keskeisenä kriteerinä on ollut kustannustehokkuus (s. 82). On myös erinomaista, että valmistelussa on kiinnitetty huomiota toimenpiteiden toteutumisen epävarmuuteen.

Yksityiskohtaiset kommentit

Kuten suunnitelmassa kuvataan, Suomea taakanjakosektorilla koskeva velvoite ulottuu koko jaksolle vuosina 2021-2030. YM:n arvion mukaan käytettävissä on koko jaksolla 233 miljoonaa tCO2 päästökiintiöitä ja lisäksi Suomella on mahdollisuus siirtää kertaluonteisena joustona 7 Mt päästökauppasektorilta taakanjakosektorille. Yhteensä kiintiötä on siten käytössä 240,5 miljoonaa tCO2. Vuosina 2021-2024 tästä on käytetty 105,6 Mt, joten jäljellä on n. 135 Mt.

KAISU3 esittää hyvin laveaa toimenpideohjelmaa, jonka arvioitu tehollinen vaikutus (s. 146) vuonna 2030 on n. 0,5 Mt eli hyvin pieni suhteessa Suomen kokonaisvelvoitteeseen.

Sivulla 151 todetaan, että epävarmuus suunnitelman päästökehitysarvioissa on hyvin suuri. YM arvioi (s. 148), että toimenpidepaketin myötä ja joustoja hyödyntäen Suomi voisi päästä 234 Mt:iin eli jonkin verran alle kiintiön. Kun otetaan huomioon Suomen maankäyttösektorin haasteet, näyttää, että esitetty suunnitelma – vaikkakin laaja ja sektorilaajuudeltaan hyvin kattava ja myös ansiokkaan pedantisti esitelty esimerkiksi yksittäisten toimien vaikutusarvioiden osalta – jää mittakaavaltaan pieneksi ja epävarmaksi suhteessa Suomen EU-velvoitteisiin ja 34 Mt:n aukkoon, joka energia- ja ilmastostrategian mukaan on jäljellä vuoden 2035 kansallisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi.

Tässä yhteydessä kiinnitämme huomiota myös sivun 152 kohtaan: "EU-lainsäädännöstä johtuva epävarmuustekijä liittyy maankäyttösektorin ja taakanjakosektorin kytkentään. Tähän seikkaan on viitattu luvussa 2.4., jossa tarkasteltiin taakanjakoasetuksen sisältöä. Kyse on siis siitä, että maankäyttösektorin mahdollinen vaje jaksolta 2021–2025 siirtyy katettavaksi taakanjakosektorin yksiköillä, ellei vajeen kattaminen muulla tavoin

onnistu. Tällä hetkellä käytettävissä olevien arvioiden perusteella näyttää todennäköiseltä, että tällainen tilanne voi syntyä ja että kyseinen vaje voi olla varsin mittava. Taakanjakosektorin päästövähennystoimilla ei ole kuitenkaan mahdollista kattaa maankäyttösektorin merkittävää vajetta."

Jakeluvelvoitteelle asetettu polku kohti 34 prosenttia vuonna 2030 sisältää jyrkän nousun vuosina 2027 – 2028. Liikenteen osuus taakanjakosektorin päästöistä on 37 prosenttia, ja Suomi ylitti taakanjakosektorin päästökiintiön 0,4 Mtn vuonna 2024. Jo tässä vaiheessa on selvä, että Suomi ei saavuta taakanjakosektorin tavoitettaan, jos kevään 2027 eduskuntavaalien jälkeen jakeluvelvoitetasoja 2028-2030 vielä lasketaan. Jakeluvelvoitteen jyrkkää nousua 2027 – 2028 voisi lieventää etukäteen vuosien 2026-2027 ylitäytöllä. Jakeluvelvoitteen joustomekanismin käytön toimivuus jakeluvelvoitteen täyttämiseksi tulee arvioida 2028 loppuun mennessä.

Jakeluvelvoitteen kehityspolku on aikaisemmin luonut ennustettavan ja vakaan toimintaympäristön investoinneille ja T&K&I -toiminnalle, ja siten myös tehnyt Suomesta edelläkävijän kestävien biopolttoaineiden kehityksessä ja tuotannossa, millä on ollut merkittävä positiivinen vaikutus Suomen työllisyyteen ja kansantalouteen.

Jaamme huolen (s.84), että mikäli liikenteen päästöt eivät vuonna 2030 puolitu, on olemassa riski, että Suomelle seuraa jopa noin 80 M€ tulonmenetys RRF-rahoituksessa. Tämä tilanne tulisi välttää.

Pidämme kannatettavana, että päästöjä aiotaan taakanjakosektorilla vähentää poikkileikkaavasti biopolttoöljyn jakeluvelvoitetta nostamalla. Taakanjakosektorin tavoitteiden saavuttamiseen liittyy merkittävää epävarmuutta viimeisten vuosien autokannan uudistumisen hidastuttua ja jakelijoiden päästökauppaan (ETS2) tehtyjen merkittävien muutosten (käyttöönoton siirtyminen ja hintavaikutuksen vähentäminen) myötä. Tältä osin sivulla 10 annetaan virheellinen kuva ETS2 vaikutuksesta.

Suunnitelman toimenpideohjelman sektorikohtaisissa päästövähennystoimissa (yhteensä 0,88 Mt) on oletettu, että 0,3 Mt päästövähennys saavutetaan jätteenpolton hiilidioksidin talteenotto- ja varastointihankkeen avulla. Tämä vastaa yli 34 prosenttia koko toimenpideohjelman päästövähennyksistä ja se on siten yksittäisenä toimenpiteenä poikkeuksellisen merkittävä kokonaisuuden kannalta. On kuitenkin todettava, että nykytoimilla hankkeen toteutuminen esitetyssä aikataulussa ei ole realistista. Lyhyellä aikavälillä EU-tason toimien rinnalle tarvittaisiin huomattavasti vahvempia kansallisia panostuksia, jotta vastaavanlaiset hankkeet saataisiin käynnistettyä riittävän nopeasti.

Pidämme valitettavana ja merkittävänä puutteena, että kohdassa 6.2.2 ei tunnisteta biohiilen merkittävää potentiaalia maatalouden päästöjen vähentämisessä, erityisesti lannankäsittelyn kautta ja sitä myöten maaperässä. Bioenergia ry:n arvioiden mukaan 2030 alussa päästövähennykset ja pysyvät hiilenpoistot sen kautta voisivat nousta paljon suuremmiksi, kuin useat esitetyt toimet, jopa 3,8 Mt/a tasolle. [1] [2] [3] Sen edistäminen edellyttäisi lisää kysyntää esimerkiksi julkisten hankintojen kautta.

Bioenergia ry
Harri Laurikka
toimitusjohtaja

Lisätiedot: harri.laurikka@bioenergia.fi / 040 1630 465

[1] VTT, 2025 Biohiili osana suomalaista biotaloutta,
[2] MMM. 2025. Biohiilellä ilmastokestävämpää ruuantuotantoa - Maa- ja metsätalousministeriö
[3] [3] Carbon Gap, Sweco, 2025. Carbon removal readiness assessment – Finland's potential to scale up CDR at scale and speed